

AAMUN KOITTO

Karjalan hiippakunnan seurakuntien ja PSHV:n lehti

3 ♦ 21.5.2013 ♦ 8 €

KIRKON HISTORIA

AAMUN KOITTO

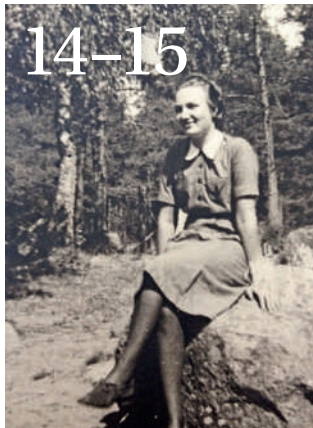
Ortodoksinen aikakauslehti

tässä numerossa

NURMEKSEN SRK

12-13
Nurmeksen seurakunta on kolmen toimintakeskuksen muodostama alue.

MAIRE PELTÖSEN KOTIALBUMI

14-15
Kirkko on kannatellut Maire Peltosta elämässä.

Itsenäisen Kirkon historia

SUOMEN ORTODOKSIINEN KIRKKOMUSEO

4-7

4-7 Itsenäisen Kirkon historia
Heinäkuun 7. päivänä tulee kuluneeksi 90 vuotta siitä, kun Konstantinopolin patriarkka Meletios IV julisti Suomen ortodoksien kuuluvan autonomisena arkkipiispakuntana ekumeenisen patriarkan tuomiovaltaan.

8 Helmenkalastaja
Tunne historia, tunne itsesi!

9 ONL
70- vuotias Ortodoksisten nuorten liitto

10-11 Pyhäkkömme
Nurmeksen pyhien apostolien Pietarin ja Paavalin kirkko

12-13 Nurmeksen seurakunta
Muistoja neljältä vuosikymmeneltä

14-15 Evakon muistoja
Maire Peltonen on nähnyt Kirkon koko autonomian ajan.

16-19 Uutisvaaka, vieraskirja, media

20-21 Kirjat, opetusta venäjäksi

22-23 Ilmoituksia

24 Isien opetuksia

Aamun Koitto PSHV:n ja Karjalan hiippakunnan seurakuntien lehti, perustettu 1896, www.aamunkoitto.fi
Kustantaja Pyhien Sergein ja Hermanin Veljeskunta ry. (PSHV), Valamontie 42, 79850 Uusi-Valamo
Toimituskunta KS Joensuun piispa Arseni, toimittaja Risto Lindstedt, toimituspäällikkö Mauri Liukkonen, pastori Timo Honkaselkä, pastori Johannes Hättinen, pastori Tuomas Järvelin, pastori Tuomas Kallonen ja toimitussihteeri Mari Vainio **Päätoimittaja** piispa Arseni, Kotalahdentie 49, 71290 Pajujärvi, puh. 0206 100 236, piispa.arseni@ort.fi **Toimitussihteeri** Mari Vainio, puh. 050 564 8899, mari.vainio@ort.fi
Tilaukset ja laskutus puh. 0206 100 490, aamun.koitto@ort.fi **Ilmoitusmyynti, -aineistot ja trafiikki** puh. 040 501 9358, eija.rasanen@ort.fi **Taitto** Aste Helsinki Oy **Painaminen** Oy Scanweb Ab **Irtonumerot** Akateeminen Kirjakauppa (Helsinki), Tuohus-myymlät (Valamo ja Helsinki) ISSN 0355-9009 **Seuraava numero ilmestyy** 27.8.2013 **Seuraavan numeron aineistopäivä** 22.7.2013 **Kannen kuva** Suomen ortodoksinen kirkkomuseo

iankaikkisesti

Vanhaa ja uutta

Sanalla ”vanha” on usein kielteinen merkitys. Sillä ymmärretään kulunutta, käytöstä poistettua ja arvotonta esinettä tai asiaa. Joskus ajattelemme näin jopa iäkkästä ihmisestä.

Vanha ei aina ole arvoton, päinvastoin, vuodet voivat lisätä kohteensa arvoa ja tehdä siitä jopa korvaamattoman. Iäkäs ja käytössä kauan kestänyt onkin ollut lujatekoinen. Moni vanha viisaus on käyttökelpoinen tänäänkin. Näin on myös Raamattu ja Kristuksen saarnaama evankeliumi. Ne ovat kestäneet vuosisatoja eikä maailma ole pysynyt kehittämään mitään vastaavaa hyvää sanomaa ihmiskunnalle.

Vanhoilla ihmisillä on iän mukanaan tuomaa viisautta ja elämäkokemusta. Nuorilla taas on intoa ja uskallusta toteuttaa tulevaisuuden näkyä.

Sain olla arkipiispa Johanneksen apulaisena viiden vuoden ajan. Oli hyvä kulkea viisaan ihmisen lähellä ja oppia häneltä. Sain esipaimenelta lukuisia kertoja perustellun vastauksen kiperiinkin kysymyksiin.

Nuorena miehenä olin Kainuussa kanttoringin tehtävissä juuri papiksi vihityn isä Pentti Hakkaraisen työtoverina. Noina muistorikkaina kesinä sain seurata nuoren ihmisen innokasta julistusta Kirkosta ja ortodoksisuudesta. Sanoma oli vanha, mutta isä Pentti toi sen esille tuoreena ja raikkaana.

Nyt vuosikymmenien jälkeen, vanhaa ja uutta pohtiessani, muistuu mieleeni evankeliumin opetus ymmärtävästä Jumalan valtakunnan opetuslapsesta. Kristus vertaa häntä isäntään, joka tuo runsaasta varastostaan esille vanhaa ja uutta. (Matt.13.52)

Molemmilla niillä on oma arvonsa.

Metropoliitta Panteleimon

Ymmärrämme uudistuksia?

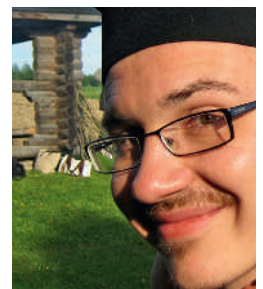
irkko ja erityisesti kirkkorakennus koetaan monessa suhteessa turvallisiksi paikoiksi. Tuota turvallisuudentunnetta lisää se, että tietyt asiat ja esineet säilyvät entisillä paikoillaan, joskus vahvankin nokikerroksen patinoimana. Seurakunnan pappi joutuu joskus pohtimaan hyvinkin yksinkertaisten asioiden muuttamista ja sitä, herättääkö muutokset ihmisissä suuria tunteita. Joskus kyse voi olla esimerkiksi jonkun ikonin uudelleensijoittamisesta tai Nurmeksessa tehdystä käytännön syistä johtuvasta vainajienmuistelupöydän siirtämisestä kirkon vasemmalta puolelta oikealle puolelle. Ennen pöydän siirtämistä soitin varalta useamman puhelinsoiton varmistaakseni ettei siirrolle ole teologista estettä. Kun pöytä sitten siirrettiin huomasin yllätyksekseni ettei pelostani huolimatta kukaan suivaantunutkaan moisesta teosta.

Kaikki uudistukset eivät kuitenkaan aina ole helppoja ja tervetulleita. Monet hyvinkin käytännönläheiset asiat alkavat Kirkon piirissä saada mystisiä ulottuvuuksia joita ei pysty perustelemaan enää järjellä, vaan ainoastaan tunteella. Vieläkin kuulee kommentteja siitä, että uusi raamatunkäännös on edellistä huonompi. Vielä tuorempi tapaus on uusi nuottiliturgia jonka tekstit ovat vuoden 1992 Raamatun käännöksen mukaisia. Toki vanhempi käännös voi kuulostaa monen korvassa arvokkaammalta. Lisäksi uusien tekstien opetteleminen kysyy meiltä aikaa ja kärsivällisyyttä. Kaikesta huolimatta meidän tulisi pohtia myös uusia sukupolvia, ja sitä miten he ymmärtävät nämä tekstit, vai ymmärtävätkö he niitä ollenkaan?

Ympäri ortodoksista maailmaa voi löytää esimerkkejä siitä mitä tapahtuu jos Kirkon käyttämää kieltä ei nykyaikaisteta. Tällöin voi käydä niin että suurin osa kaikesta luetusta ja laulettuista tekstistä menee yli seurakuntalaisen ymmärryksen. Kyllähän uskonasiat monesti ylittävät ymmärryksemme, mutta ei niitä nyt tahallaan tarvitse käsittämättömiksi tehdä.

Jumalaa ei kiinnosta millä käännöksellä, äänenvoimakkuudella tai sävelmällä rukouksia luemme ja veisuja laulamme, sillä Hän tuntee meidän kaikkien sisimmät ajatuksemme. Näillä asioilla kuitenkin on merkitystä nimenomaan kaikille niille, jotka kirkossa yhdessä rukoilevat. Rukoukset ja veisut on tehty meidän tähtemme, jotta me voisimme täydellä ymmärryksellä ja oikealla arvokkuudella kantaa yhteisen rukouksemme Jumalan eteen.

Pastori Andrei Verikov

”Pyhässä Hengessä mekin siunaamme...”

90 vuotta Suomen ortodoksien liittymisestä Konstantinopolin yhteyteen

Heinäkuun 7. päivänä tulee kuluneeksi 90 vuotta siitä, kun Konstantinopolin patriarkka Meletios IV julisti Suomen ortodoksien kuuluvan autonomisena arkkipiispakuntana ekumeenisen patriarkan tuomiovaltaan. Tuolloisesta suomalaiskansallisesta Kirkosta on sittemmin tullut monikansallinen yhteisö.

Suomen ortodoksien kirkon syntymäpäivä voidaan määritellä monella tavalla. Se voidaan liittää itsenäisen hiipakunnan perustamiseen 1892, Suomen senaatin myöntämään maalliseen autonomiaan 1918 tai ekumeenisen patriarkan tunnistamaan hengellisempään sisäiseen itsenäisyyteen. Jokainen valinta kertoo enemmän määrittelijästä kuin itse Kirkosta.

Korostettaessa patriarkka Meletiosen myöntämää autonomiaa häivytetään taka-alalle Moskovan patriarkka Tihonin 11.2.1921 myöntämä itsenäisyys, josta Meletios oli hyvin tietoinen. Tämän antamassa asiakirjassa todettiin Konstantinopolin nimenomaan asettuneen ”Venäjän pyhimmän kirkon tilalle, jonka nykyisissä olosuhteissa on mahdotonta huolehtia [ortodoksisesta kirkosta Suomessa]”. Meletios lisäsi, että hän omalta osaltaan ”siunasi sen autonomian, jonka siunatuin Moskovan ja koko Venäjän patriarkka Tihon oli myöntänyt Suomen pyhälle ortodoksille kirkolle”.

Kansallistietoisessa 1920-luvun Suomessa kaikki Venäjään liittyvä oli kuitenkin virallisesti halveksittavaa, torjuttavaa tai vihattavaa. Niinpä Meletiosksesta tehtiin Suomen ortodoksien kirkon autonomian myöntäjä, ei sen vahvistaja, kuten asiakirjassa.

Väliaikainen kirkko Kemiön seurakuntalaksissa.

Poliittisen puhtasoppisuuden aika

Seuraavina vuosina juuri kenelläkään ei Suomessa ollut halua tai tarvetta pohtia Tihonin ja Meletiosen myöntämien autonomioiden suhdetta eli kysymystä, oliko

Konstantinopolin myöntämä autonomia tilapäinen vai pysyvä. Asia nousi esille vasta toisen maailmansodan päättyessä, kun voittajavaltoihin kuulunut Neuvostoliitto ryhtyi vahvistamaan ulkopoliittikaansa myös kirkkojen avulla. Tähän politiikkaan se halusi mukaan kaikki Venäjän ortodoksisesta kirkosta lokakuun vallankumouksen (1917) seurauksena irtautuneet yhteisöt. Näille tarjottiin vuoden 1945 tienoilla mahdollisuutta palata äitikirkon yhteyteen.

Suomelle tarjous tehtiin toukokuussa 1945, Venäjän Kirkon uuden patriarkan Aleksin vastauskirjeessä Suomen arkkipiispan Hermanin hänelle lähettämään onnitteluun. Patriarkka kirjoitti, että hänelle ja Venäjän Kirkolle olisi ”todellinen ilo”, jos Suomen ja Venäjän Kirkkojen välillä ”uudistuisi se rukous-kanoninen yhteys, joka katkesi Teidän Kirkkonne erottua äitikirkostaan”.

Herman tiesi, tai ainakin aavisti, että patriarkka ei halunnut pelkästään väittää Konstantinopolin myöntämän autonomian olleen tarkoitettu kattamaan vain sen ajan, jolloin Venäjän ortodoksinen kirkko ei neuvostojärjestelmän takia voinut toimia. Patriarkka toimi neuvostojohdon ja sen intressien välikappaleena. Kyse ei siis ollut kirkollisesta vaan maallisesta politiikasta. Niinpä Herman vastauksessaan totesi, että siirtyminen Konstantinopolin yhteyteen oli tapahtunut Suomen ortodoksien kirkon

Jyväskylän Kristuksen
ylösnousemuksen kirkon
vihkiminen vuonna 1954.

kirkolliskokouksen *ja Suomen hallituksen* tekemillä päätöksillä ja että *samojen hallintoelinten* tuli päättää mahdollisista muutoksista (kursivointi lisätty). Herman siis näki ortodoksisen kirkon olevan vahvasti sidoksissa Suomen valtioon ja sen ideologisiin ratkaisuihin.

Saman kannan omaksui kirkolliskokous, joka monien vaiheiden jälkeen käsitteli paluuta Venäjän Kirkon yhteyteen vuosina 1950 ja 1955 pidetyissä kirkolliskokouksissa. Suomen valtio ei kannustanut paluuseen joten kirkolliskokous päättyi odottavalle kannalle. Kun Suomesta 1950-luvulla tuli Neuvostoliiton luotettavaksi katsottu yhteistyökumppani, maan ortodoksista kirk-

koa ei tarvinnut erikseen ”palauttaa” Moskovan yhteyteen. Tarvittaessa asiat voitiin hoitaa muullakin tavoin, joko Kirkon sisällä tai ulkopuolella olleiden tukijoiden avulla.

Evakkoluterilaisuuden aika

Suomalais-kansallisen ideologian omaksuminen tai ainakin tukeminen merkitsi jo 1920-luvulla sitä, että ortodoksinen kirkko omaksui eräitä luterilaisia käytäntöjä, kuten rippikouluun rinnastettavan kristinoppikoulun. Tähän Kirkkoa oli ohjannut jo autonomian ajalla Suomen senaatti, jonka vaikutuksesta seurakuntahallintoa oli vuonna 1905 muutettu monissa kohdin vastaamaan luterilaista hallintoa. Tosin

uudistusta kannattivat senaatista riippumatta myös eräät tuonaikaiset venäläiset piispat. He näkivät sen antavan ortodoksisille seurakunnille vapautta, joka niiltä keisarin holhouksessa puuttui, ja halusivat laajentaa uudistuksen keisarikuntaankin. Tämä ei kuitenkaan toteutunut.

Näkyvin ja ortodoksisessa maailmassa sittemmin myös kiistaa herättänyt uudistus, joka ei suoranaisesti liity luterilaisuuteen, mutta itsenäistymisen jälkeen sitoi Suomen ortodoksista kirkkoa maan luterilaiseen kirkkoon, oli gregoriaanisen kalenterin omaksuminen täydessä laajuudessaan. Monet ortodoksiset kirkot olivat Konstantinopolin aloitteesta alkaneet

Hämeenlinnan kirkon vihkimisjuhla 1962.

Venäjän patriarkka Aleksej edustajan Leningradin metropoliitta Grigorin vierailu Kuopioon vuonna 1945.

Vuoden 1923 kirkolliskokousedustajia.

1920-luvulla noudattaa gregoriaanista kalenteria muiden kuin liikkuvien, Pääsiäisen ja siihen sidottujen, juhlien kohdalla. Suomessa liikkuvatkin juhlat mukautettiin uuteen ajanlaskuun. Tämä herätti vastustusta eritoten luostareissa ja venäjänkielisissä seurakunnissa. Jälkimmäisten jäsenistä osa irtautuikin kahdeksi itsenäiseksi seurakunnaksi. Nykyään molemmat toimivat Helsingissä ja kuuluvat Moskovan patriarkaatin alaisuuteen.

Yleisesti katsoen luterilaistaminen tarkoitti ennen toista maailmansotaa sitä, että karjalankielinen ortodoksinen enemmistö identifioitui suomalaiseksi. Suomalaisuus taas määritettiin kansallis-luterilaisten arvojen ja ihanteiden perusteella. Näin venäjää puhuva ortodoksinen vähemmistö sysättiin sivuraiteille. Sille ei juuri löytynyt tilaa virallisesta Kirkosta, eikä valkoisesta Suomestakaan.

Toisen maailmansodan ja Karjalan luovuttamisen jälkeen karjalaisortodoksit ko-

kivat monin paikoin saman kohtalon: nyt heille vuorostaan ei tahdottu antaa tilaa sodanjälkeisessä Suomessa. Karjalassa ortodoksit olivat voineet uskoa olevansa suomalaisia siinä kuin muutkin. Evakossa moni joutui kokemaan, että suomalaisten välillä oli eroja. Kohdatessaan silmästä silmään ortodoksievakkoja ja joutuessaan luovuttamaan näille maata luterilainen suomalainen saattoi äkkiä haukkua ortodoksievakkoa ryssäksi, jonka oli syytä palata ”kotiinsa” Venäjälle.

Muutto omalta maalta vieraalle koitui monelle ortodoksille raskaaksi myös siksi, että väestö oli nyt hajallaan, ympäristö ja kulttuuri vieras, ja yhdistäjänä toiminut Kirkko kriisissä. Edellä mainitun Venäjän Kirkon tarjouksen lisäksi Suomen ortodoksinen kirkko nimittäin paini taloudellisen ja infrastruktuuriin, kuten kirkkoihin ja papiloihin liittyvien ongelmien kanssa, jotka saatiin ratkaistua vasta 1960-luvun alussa.

Erilaisissa ristipaineissa moni ortodoksi

vaihtoi Kirkkoa ja kastatti lapsensa luterilaisiksi. Vaihdo oli erityisen yleistä silloin, kun aviopuoliso löytyi luterilaisten parista, kuten tapahtui yhdeksässä tapauksessa kymmenestä. Tämän seurauksena ortodoksien määrä laski noin 80 000:sta vuonna 1945 noin 58 000:aan vuonna 1985, jonka jälkeen luku alkoi hitaasti kasvaa.

Uusien identiteettien aika

Toisen maailmansodan jälkeen valtaosa ortodokseista oli menettänyt identiteettinsä tai ei oikein tiennyt, miten rakentaa sitä. Aluksi tukeuduttiin karjalaisuuteen, mikä sodanjälkeisessä ”menetetyn Karjalan” tilanteessa oli ymmärrettävää. Tässä ortodoksinen kirkko omaksui arkkipiispa Paavalin johdolla keskeisen roolin ja onnistui synnyttämään mielikuvan, että ortodoksisuus ja karjalaisuus olivat suunnilleen sama asia – vaikka neljä viidesosaa evakoista olikin luterilaisia. Tämä identiteetti menetti välillä, 1970–1980-luvuil-

la, vetovoimaansa, mutta elpyi uudestaan Neuvostoliiton hajoamisen (1991) jälkeisen kotiseutumatkailun myötä.

Maailmanlaajuisesti 1960-luku oli moninaisen uususkonnollisuuden läpimurtovuosikymmen. Suomessa herättiin mietiskelemään ja etsimään vaihtoehtoja jäykäksi koetulle luterilaisuudelle. Jotkut löysivät joogan tai jonkin muun itämaisyyden, toiset havahtuivat huomaamaan Suomessa olevan omaakin eksoottista perinnettä, kuten ortodoksinen kilvoittelu ja ikonimaalaus. Lyhyessä ajassa ortodoksisuudesta tuli muoti-ilmiö, ja viimeistään Heinäveden Valamon uuden pääkirkon vihkimisen (1977) myötä ortodoksinen kilvoittelu juurtui osaksi suomalaista kulttuurimaisemaa ja hengellisten vaihtoehtojen etsintää.

Yhteistyötä valtion kanssa

Luterilaisen Suomen myönteiseksi muutunut kiinnostus ortodoksisuutta kohtaan teki kirkosta mediajulkiksen. Myös valtiolta huomioi, kenties idänpolitiikan takia, ortodoksisen kirkon paljon sen väestöllistä, poliittista tai kulttuuristakin painoarvoa laajemmin. Ortodoksinen kirkko oli näkyvästi mukana julkisissa uskonnollisissa ja maallisissa tilaisuuksissa. Tämä lujitti Kirkon asemaa valtionkirkkona, toisin sanoen Kirkkona, joka teki molempia hyödyttävää yhteistyötä valtion kanssa.

Niin kauan kuin valtio tuki ”perinteisiä”, kylläkin luterilaisia, arvoja, suhde valtioon ei ollut ongelma. Myös suhde luterilaiseen kirkkoon oli hyvä, ja säilyi sellaisena senkin jälkeen, kun luterilainen kirkko ja Suomen valtio alkoivat arvioida arvoja uudelleen. Naispappeuskaan, jonka luterilainen kirkko hyväksyi 1986, ei muodostunut kiistakapulaksi, vaikka piispainkokous varoittikin päätöksen jälkeen sen rikkovan kirkkojen välit.

Käytännössä modernin yhteiskunnan maalliset arvot ovat kuitenkin siksi vieraita traditioon sitoutuvalle ortodoksille kirkolle, että se on joutunut arvioimaan uudelleen, kuka tai mikä se oikeastaan oli. Tämä näkyy esimerkiksi siinä, että Kirkko ottaa harvoin, ja varovasti, kantaa nykypäivän kysymyksiin. Näin ei tarvitsisi olla: tradition perustajat, kirkkoisat, olivat tunteja toisiaan hyvinkin radikaaleista kannanotoistaan – ennen kuin heistä tuli

Kuopion Tiistaiseura ompelemassa papinpukua vuonna 1968.

Ehtoollinen kesäleirillä.

Bysantin valtion virkamiehiä. Traditioon perustuva identiteetti voi siten olla myös luova ja yhteiskuntakriittinen.

Notkea traditio on sitäkin tarpeellisempaa, kun maahanmuuton kasvun myötä ei enää ole yhtä selkeää traditiota, johon sitoutua. Suomen ortodoksisessa kirkossa lähes 10 prosenttia jäsenistä (noin 5 500 henkilöä) puhuu äidinkielenään venäjää ja on monessa tapauksessa suhteellisen tuore maahanmuuttaja. Lisäksi Kirkossa on yli tuhat jäsentä, joiden äidinkieli on esimerkiksi romanian, kreikka tai serbia. He kaikki tuovat Kirkkoon omat traditionsa ja herättävät sen kautta keskustelua ortodoksisesta identiteetistä monikulttuurisessa Suomessa. Suomenkielisen ortodoksisväestön on vain otettava heidät mukaan sellaisen identiteetin rakentamiseen, joka yhdistää tradition viisauden nykypäivän realiteettien huomioon ottamiseen.

*Teuvo Laitila
Kuvat: Suomen
ortodoksinen kirkkomuseo
ja ONL:n kuva-arkisto*

Tunne historia – Tunne itsesi!

Tiet kulkevat aina jonnekin ja tienviitat ilmaisevat matkan määrän.

Olen juuri palannut yli kaksi-
viikkoiselta matkalta halki
maailmansotien taistelupaik-
kojen. Miksi rauhaa rakastava
pappismunkki vaeltaa halki maisemien,
jossa miljoonat miehet ovat taistelleet,
haavoittuneet tai kuolleet. Eikö olisi jo
aika antaa kuolleitten haudata kuolleen-
sa ja elää vain tätä päivää. Tunne histo-
ria ja tunne itsesi!

Pitelen kädessäni ukkini Grigori Andre-
jeffin ruotsalaista muukalaispassia ja hei-
mosotaristiä, jonka hän sai osallistuttuaan
sotatoimiin Itä-Karjalassa vuosina 1918
- 1922. Kunniakirja on revitty kappaleiksi
ja uudelleen liimattu ruotsalaisen sano-
malehden sivulle. Se kertoo minulle omaa
synkkää tarinaansa miehestä, joka menetti
kotimaansa, kansalaisuutensa ja läheisi-
ään Karjalan vapauden puolesta. Tunnen
surua, mutta myös horjumatonta rakkautta
kaikkia niitä kohtaan, jotka ovat kulkeneet
samaa minulle tuntematonta tietä.

Ukkini kulkema tie oli Golgatan tie, halki
kauhun ja sydämen tuskan pimeiden laak-
sojen. Se tie oli menetyksen ja uhrauksen
tie, jonka syvyyttä edes kyöneleet eivät
pysty ilmaisemaan. Pystyn hyvin kuvitte-
lemaan miksi hän on repinyt kunniakir-
jansa. Hänellä ei ollut enää kotia mihin
palata. Kotiseutu oli pakko jättää vuoden
1921 joulukuun pimeänä yönä ja paeta Vie-
nan Porajärveltä kohti Suomea. Sylissänsä
hänellä oli pieni nyytti, josta pisti esiin kal-
pea pieni olento – minun äitini. Näen tuon
vahvan ja määrätietoisen miehen vaelta-
van suruissaan kohti tuntematonta pää-

määrää. Hetki on pyhä! Hän oli katsellut
kuolemaa kasvoista kasvoihin, menettä-
nyt läheisiään ja astunut viimeisen kerran
vaimo ja lapset mukanaan rakkaan pienen
kotinsa kynnyksen yli. Omistan rukoukseni
kaikille tätä tuntematonta murheiden tietä
vaeltaneille, joiden horjumaton rakkaus ja
urhea henki voittavat suurimman ihailuni
ja syvimmän rakkauteni.

Heidän tiensä johti lopulta Impilahden Pit-
kärantaan, johon he asettuivat asumaan,
mutta vaikeudet eivät loppuneet. Tuli uusi
sota ja jälleen oli lähdettävä pakomatkalle,
mutta nyt he eivät enää uskaltaneet jäädä
Suomeen, jossa heitä odotti Neuvostoliit-

toon palauttamisen uhka. He päätyivät
tuhansien kohtalontoveriensä lailla puo-
lueettomaan Ruotsiin, joka pystyi tarjoa-
maan heille turvapaikkaoikeuden ja työ-
mahdollisuuksien kautta uuden elämän
aloittamiselle tarvittavat puitteet. Karjalan
vapaustaistelijasta oli tullut maaton muu-
kalainen vieraassa maassa, mutta karja-
laisuutta ja ortodoksista uskoa hän ei
menettänyt.

Avaan Ruotsin Suomalaisen seurakun-
nan 10-vuotisjuhlakirjan. Seurakunta on
perustettu 1958, samana vuonna jolloin
itse synnyin. Kirjan alkupuolelta löydän
kuvan Hoforsin – Åshamarin Tiistaiseu-
ran joulujuhlasta ja siinä eturivissä
istuvat rakkaat ukkini ja mummo-
ni. Karjalainen pappa ja mummo
olivat löytäneet hengellisen kodin
ja heimoveljensä ja sisarensa. Tätä
kuva katsellessa iloitsen ja toivon,
että heidän uudessa kotimaassaan
alkanut seurakuntaelämä voisi edel-
leen jatkua ja kehittyä. Suomen nyt
90-vuotias autonominen ortodok-
sinen kirkko on auttanut matkan
varrelle paljon Ruotsin suomalai-
sia ortodokseja. Suokoon hyvä ja
ihmisiä rakastava Jumala työn jat-
kua. Näin kunnioitamme parhai-
ten paljon kokeneitten läheistemme
muistoa ja historian synkät pilvetkin
väistyvät rakkauden säteiden tiel-
tä ja kenties me uudet sukupolvet
voimme muistaa rakkaudella isi-
emme työtä.

Pappismunkki Johannes

PIRJO LAITINEN

Ortodoksisten nuorten liitto 70 vuotta

Ortodoksisten nuorten liitto ONL ry. perustettiin 25.3.1943 Sortavalassa kokoamaan Suomen ortodoksista nuorisoa yhteen tilanteessa, jossa väestö oli hajaantunut vähemmistönä luterilaisen enemmistön keskelle. Nuorisotyön järjestämisestä Kirkossamme oli toki ollut puhetta aiemminkin, joten aivan evakkouden piikkiin ei ONL:n perustamista voi laskea. Taustalla oli mm. kirkolliskokouksen vuonna 1942 asettama hengellisen jälleenrakennuksen toimikunta sekä nuorison kokoontumisia jo ennen sotia.

Huoli ortodoksisen nuorison sitoutumisesta Kirkkoonsa on aina sekä uusi että vanha. Rovasti Erkki Piironen siteeraa kirjassaan Tsasounien Karjala kirjetään em. toimikunnan sihteerille, maisteri Pentti Härköselä. Yllättäen kirjeestä löytyy tavoitteita, jotka meillä on edessämme edelleen. Hän kirjoittaa mm. seuraavaa: ”Kristinoppikouluja varten olisi saatava opetussuunnitelma, joka soveltuisi yhteen muun nuorisotoiminnan kanssa.” Nyt, vuonna 2013, Kirkossamme on varhaiskasvatus- ja aikuiskasvatussuunnitelmat, ja toki piispainkokouksen ohjeet kristinoppikoulustakin vuodelta 1993, muttei varsinaista opetussuunnitelmaa kristinoppikouluja varten. Työn alla sellainen tosin on.

Toinen kohta osuu aikamme ytimeen jopa yhteiskunnan tasolla: ”Olen kuullut monen nuoren valittelevan yksinäisyytään.” Jos jokin on hengellistä hätää ja apu siihen Kirkon lohduttavan yhteisön käsissä, se on nuoren yksinäisyys. Yksinäisyys on vieläkin kipeämpää nyt, kun yhteiskunta ei enää koostu yhteisöistä, vaan tuotetuista palveluista.

Rovasti Piironen jatkaa: ”Oman uskon toimintaan kaipaava nuorikin saattaa arkailla eikä yksinään uskalla lähteä esimerkiksi Ehtoolliselle. ... Varsinkin, jos matka kirkkoon on pitkä, on paikallaan järjestää kirkkomatkat yhteisinä retkinä.” Näin varmasti on tehty vuosikymmenien saatossa ja tehdään edelleenkin, mutta miksipä ei otettaisi asiaa ”agendalle” seurakunnissa nytkin?

Konkreettisin asia, joka isä Erkin kirjeestä nousee puhuttelemaan tämänkin päivän seurakuntaelämää on papiston rooli nuorten sitouttamisessa: ”Papistomme tulisi opettaa käyttämään nuoria seurakunnallisissa tehtävissä esimerkiksi jumalanpalvelusten ja hartauksien järjestelyssä, kirjoissa lukijoina ja alttariapulaisina.” Listaa voisi jatkaa siivous- ja rakennustalkoista diakoniaan, mutta myös vaikuttamiseen seurakuntien hallinnossa: äänestysikära-

ja seuraavissa seurakunnan valtuustojen vaalissa on 16 vuotta.

Paljon muitakin huomioita ONL:n perustamisen ajan ajattelutavoista ja huolenaiheista voisi tehdä, mutta lienee parempi todeta apostoli Paavalin sanoin: ”Koetelkaa kaikkea ja pitäkää se mikä on hyvää.” (1.Tess. 5:21). Vaikka nuorten tavoittamisessa Kirkon aktiivisiksi jäseniksi perusasiat pysyvät, paljon myös muuttuu ympärillämme ja kussakin ajassa on vastattava niihin haasteisiin, joita aika tuo. Seurakunnissa on tapahtunut valtavaa kehitystä viimeisten parikymmenen vuoden aikana siinä, miten nuoria pyritään tavoittamaan. Tässä työssä 70-vuotias ONL yhdessä seurakuntien kanssa toivoo voivansa olla tukena vastikään tehdyn yhteistyösopimuksen turvin.

*Pastori Teemu Toivonen,
ONL:n puheenjohtaja*

NURMEKSEN PYHIEN APOSTOLIEN PIETARIN JA PAAVALIN KIRKKO

Suomessa on enää vain muutamia ortodoksisia kirkkoja, jotka ovat alkuperäisessä asussaan. Nurmeksen kirkko on yksi niistä. Sen torni näkyy jo Mikonsalmen sillalta, Lieksan suunnalta Nurmekseen tultaessa.

Nurmeksen ortodoksinen seurakunta syntyi vuonna 1950 jälleenrakennuslain perusteella. Siihen kuuluvat Nurmeksen kaupungin lisäksi Juuan, Valtimon ja Rautavaaran kunnat. Merkittävä osa seurakuntalaisista on Suojärven siirtokarjalaisia ja heidän jälkeläisiään. Perustamisvaiheessaan seurakunta olikin nimenomaan suojärveläisen ortodoksiperinteen jatkaja, vaikka Pielisen Karjalan alueella oli ortodokseja ollut jo aikaisemminkin. Nykyisin seurakunnassa on

noin 1100 jäsentä. Se on enää kolmasosa siitä, mitä jäsenmäärä oli parhaimmillaan 1950-luvun lopussa.

Apostoli Pietarille ja Paavalille pyhitetyn pääkirkon rakennustyöt aloitettiin 16.12.1957. Hanke oman kirkon saamiseksi oli ollut vireillä jo kuusi vuotta ennen töiden alkamista. Suurimmat vaikeudet liittyivät kirkon sijaintiin. Alun perin kirkko suunniteltiin rakennettavaksi Porokylän Kirkkosärkälle, mistä evankelis-luterilainen seurakunta oli lahjoittanut sille tontin. Luterilainen kirkkohallitus ei kuitenkaan

hyväksynyt lahjoitusta. Vasta viidettä paikkaa tiedusteltaessa päädyttiin nykyiselle tontille, Kirkkokadun varteen.

Ortodoksinen kellotorni

Kirkko rakennettiin jälleenrakennusvaroilla. Kahdeksankulmaisen pyhäkön suunnitteli arkkitehti Ilmari Ahonen ja sen vihki käyttöön apulaispiispa Paavali 6.9.1959. Kirkko rakennettiin punatiilestä, ja se rapattiin sekä maalattiin valkoiseksi. Kirkko sai 1970-luvulla pintaansa nykyisen okrankeltaisen värin.

Arkkitehti Ahonen ei piirtänyt kirkkoon kellotapulua, mutta se lisättiin piirustuksiin seurakunnan valtuuston toivomuksesta. Seuraavassa on ote valtuuston kokouksen pöytäkirjasta 4.4. 1957, jossa otetaan kantaa arkkitehdin luonnoksiin muun muassa näin: ”ortodoksisen kirkon tyypillisesti tulee olla sellainen, jotta siinä on kellotorni...” ”Neuvotteluissa täällä pidimme itsestään selvänä, että kirkkorakennukseen tulee kellotorni – emmekä sitä edes osanneet missään suhteessa epäillä, jotenka ei siitä puhuttu muuta kuin että toivomme kirkosta tulevan ortodoksinen.”

Tänään kirkon 25-metrinen torni näkyy hyvin kaupunkikuvassa, vaikka pyhäkkö ei olekaan mäen päällä. Tornin alaosassa, ovien yläpuolella, on risti ja luonnonkivimosaiikki -ikoni Jumalanäiti kuihtumaton ruusu. Kirkon lasiovet heijastavat sisätilan valon kutsuvasti aina pihatielle saakka. Pienen eteisen kautta astutaan eteisosaan. Oikealla on tuohusten myyntitila ja vasemmalla lasten leikkipaikka.

Kirkon sisäosa

Kirkon sisämaalaus on palautettu kolme vuotta sitten alkuperäiseen väriinsä. Seinän alaosassa on punatiiliverhoilu, ja yläosa on vaaleankeltainen. Seinän vierus-

Kirkon vanhin pyhäinkuva on kiotaan sijoitettu Jumalanäidin Kaikkien murheellisten ilo- ikoni.

toilla on kiintopenkit. Heikosti valaiseva kattokruunu jakaa mielipiteitä ja seurakunnan tarkastuksessa on ehdotettu sen vaihtamista. Myös siniharmaa lattia on jossain vaiheessa tarpeen uusia ja analogit vaihtaa puisiksi.

Kirkon vanhin pyhäinkuva on kiotaan eli ikonikaappiin sijoitettu Jumalanäidin Kaikkien murheellisten ilo- ikoni. Se sijaitsee kirkkosalissa takana vasemmalla. Noin vuonna 1850 maalattua ikonia peittää kullattua hopeaa oleva riisa. Kiotan sisällä on pieni rasia, jossa on Tessalonikista pyhän Demetrios Mirhanvuo- dattajan reliikistä tuotua mirhaa.

Myös Korpiselän seurakunnan entisestä pääkirkosta saadut kaksi suurta ikonia ovat kirkkosalin ta- kaosassa. Toinen esittää pyhää Tsernigovin piispa Feodosia ja pyhittäjä Serafim Sarovilaista. Toiseen on puolestaan kuvattu pyhä palkattaparantaja Panteleimon ja suurmarttyyri Georgios Voittaja.

Ikonostaasista alttariin

Kirkon kulmikas muoto tulee näkyviin puisen ikonostaasin koristeileikkauksissa. Ikonostaasin alkuperäiset ikonit on maalanut Veikko Marttinen. Ikonien vaihtamista on harkittu, mutta isä Andrei Verikovin mukaan vaihtaminen ei ole mahdollista nykyisessä rahatilanteessa.

Pyhää porttia koristavat perinteiset ikonit: Jumalanäidin ilmestys sekä neljä evankelistaa. Portin päällä on Apostolien ehtoollinen. Metallisen pyhä portin oikealla puolella on Kristuksen ja vasemmalla Neitsyt Marian ikoni. Ikonostaasin muut ikonit ovat ylienkei Mikael ja Gabriel, pyhät apostolit Pietari ja Paavali sekä Lyykian Myrran piispa Nikolaos ja Johannes Kastaja.

Nurmesen kirkon torni näkyy kauas. Alkuperäisestä valkoisesta okrankeltaiseksi vaihdettu väritys on 1970- luvulta.

Alttarissa apsiksen yläosaan on maalattu Jumalanäiti Ennusmerkki -ikoni. Edellä mainitut ja useat muut kirkkosalin ikonit ovat nurmeslaisten ikonimaalareiden ja ikonipiiriläisten tekemiä.

Solealla on molemmin puolin kaksi vanhaa kirkkolippua eli horugvia Laatokan Valamon luostarista. Pääsiäisenä 2013 otettiin käyttöön myös naistenpiiriläisten ompeleamat pienemmät kirkkoliput.

Kaunis, vaikka joidenkin mielestä koruton Nurmesen kirkko on seurakuntalaisille rakas ylistyksen ja rukouksen paikka. Rikas jumalanpalveluselämä, liturgiat, vigiliat ja aamu- sekä ehtoopalvelukset ovat seurakunnan hengellistä ravintoa, jonka toivoisi saavuttavan yhä suuremman joukon.

*Teksti ja kuvat:
Anitta ja Markku Julkunen*

Nurmeksen seurakunta

– muistoja neljältä vuosikymmeneltä

Nurmeksen seurakunta on kolmen vireän toimintakeskuksen muodostama yhtenäinen alue. Seurakunnan kanttorilla, Mauri Mahlavuorella on pitkä kokemus seurakuntatyöstä.

Nurmeksen seurakuntaa käsittelevää artikkelia suunnitellamme, kehotti kirkkohera Andrei Verikov haastattelemaan juuri eläkkeelle jäänyttä Mauri Mahlavuorta.

– Hänellä on yli neljäkymmenen vuoden kokemus seurakuntatyöstä, muistutti isä Andrei nöyrästi.

Mauri kertookin aloittaneensa kanttorin työuran Nurmeksessa vuonna 1972. Tuolloin seurakunnassa oli vain yksi kirkko ja kolme tsasounaa. Jumalanpalveluksia toimitettiin melko paljon myös seurakuntalaisten kodeissa ja kouluissa.

– Nykyisin ei enää ole matkalaukkukirkkoja kun toimituspaikkoja on riittävästi eri puolilla seurakuntaa, kirkkojakin kaksi ja tsasounia kahdeksan, muistuttaa Mauri.

Kanttori on nähnyt työnsä kautta seurakuntatyön muutokset monien vuosikymmenien aikana. Aiemmin tuli tarttua moneen erilaiseen toimeen.

– Alkuvuosikymmeninä kanttori kävi myös kouluissa opettamassa uskontoa, piti nuorisokerhoja ja hoiti virastoa.

Tiistaiseurojakin oli Nurmeksessa parhaimmillaan kaksitoista eri puolilla seurakuntaa. Niissä vierailtiin kussakin pari kertaa vuodessa. Nurmeksessa on myös ollut

tapana, että omaiset lähes poikkeuksetta pyytävät toimittamaan muistopalveluksia eli panihidoja edesmenneille läheisilleen. Kaunis, edelleen tänäkin päivänä jatkuva tapa, on ollut tärkeä, seurakuntalaisiin yhdistävä osa kanttorin työtä. Perheiden elämä, syntymästä kuolemaan on kulunut lähellä.

Yhtenäinen seurakunta

– Nurmeksen seurakunta on yhtenäinen alue, jossa on varsin lyhyet välimatkat kolmen tasavahvan toimintakeskuksen Nurmeksen, Juuan ja Valtimon välillä, sanoo Mauri.

Kaikilla kolmella paikkakunnalla, kuten myös Rautavaaralla, toimitetaan säännöllisesti jumalanpalveluksia. Jokaisessa omassa toimintakeskuksessa toimii oma kirkkokuoro, erilaisia kerhoja ja Tiistaiseura. Mauri iloitsee erityisesti Nurmeksen aktiivisesta ja vireästä kirkkokuorosta.

– Kuoron johtaminen on sitä kanttorin ominta tärkeää työsarkaa.

Oman kirkkokuoron lisäksi Mauri onkin johtanut Nurmeksen Viihdekuoroa kolmen vuotta ja Juuan Mieskuoroa kymmenen vuoden ajan aina vuoteen 1990, jolloin kuoro täytti 100 vuotta. Mieskuorolla on perinteensä, kuten jokavuotinen

NURMEKSEN SRK

Vappumatinea. Kuoro esiintyi myös Juuan seurakuntasalin vihkiäisissä, jonka arkipiispa Paavali vihki käyttöön vuonna 1982.

Aina ei jäseniä riitä kuoroihinkaan. Kuten monilla lähiseudun paikkakunnilla on Nurmeksen seurakunnan alueella ikäkauma muuttoliikkeestä johtuen vähän vinoutunut eli nuorien osuus on pienentynyt. Monet joutuvat opiskelujen ja työn perässä muuttamaan muualle. Tämä näkyy Maurin mukaan myös vähentyneessä uskonnonopetuksessa, joka osaltaan kantaisi nuoria kohti omaa Kirkkoa ja sen traditiota.

Yhtenä Kirkon tehtävistä Mauri mainitseekin aktiivisen seurakuntaelämän, jota rakentavat osaltaan innostavat ja kannustavat, kuuntelevat työntekijät.

– Kirkon tärkein tehtävä on kuitenkin

Mauri Mahlavuori johtaa Nurmeksen kirkkokuoroa sen 40- vuotisjuhlassa 1998.

Helluntain
praasniekka
Valtimossa.

Ehtoopalvelus Nurmeksen kirkossa.

ihmisten pelastustehtävä, ilosanoman, evankeliumin julistaminen ja ehtoollisyyden luominen.

Mauri kutsuu kaikkia seurakuntalaisia palveluksiin.

- Tulkaa ja osallistukaa yhteiseen toimintaan, olkaa aktiivisia ehtoollisella kävijöitä.

Mietteitä menneestä

Maurin 41 vuotta Kirkon palvelijana kantavat kiitollisuuden äärelle. Hän kertoo aloittavansa eläkepäivät hyvillä mielin.

Kirkko on ollut tärkeä osa elämää, jonka toiminnassa myös vaimo Liisa on ollut kiinteästi mukana toimien aiemmin yhden kauden, neljä vuotta, myös Nurmeksen kirkon isännöitsijänä.

- Toivoisin, että saisimme vielä terveyt-
tä ja voisimme vielä eläkepäivinäkin olla
hyödyksi ja avuksi alueemme seurakun-
taelämälle.

- Uutena kirkkokuorolaisena toivoisin,
että tuleva kanttori antaisi vielä laulaa kuo-
rossa vuosia eteenpäin.

Ammattimies tuntee kuitenkin herkän
instrumenttinsa ja muistuttaa vielä nöy-
rästi:

- Ja kun ei ääni enää kulje, toivon, että
uusi kanttori ohjaa kuorosta kuulijoiden
puolelle.

Työuran loppuessa ajatukset kantavat
muistelemaan omia ensiaskeleita kantto-
rina. Vanhat opetukset kantavat eteenpäin
tulevillekin sukupolville.

- Arkkipiispa Paavali antoi vuonna 1972

meille, silloisille uusille, nuorille kantto-
reille hyvän neuvon:

"Kun nyt menette seurakuntiin, niin älkää
kuvitelko osaavanne kaikkea parem-
min kuin entiset "vanhat" työntekijät. Älkää
muuttako vanhoja totuttuja tapoja kovin
nopeassa tahdissa, että ette loukkaa ja pa-
hoita kenenkään toisen ihmisen mieltä."

Tämä tärkeä ajatus on kantanut seura-
kuntatyössä Mauria eteenpäin ja on hänen
mukaansa hyvä neuvo vielä tänäkin päivänä
nuorille työntekijöille.

- Seurakuntatyössä tarvitaan nöyryyttä,
pitkämielisyyttä ja ennen kaikkea esiruko-
usta, rukousta ja rukousta. Rukoilijoina
emme koskaan jää eläkkeelle, muistuttaa
Mauri.

Mari Vainio

Kirkon vuosikymmenet laatokankarjalaisin silmin

Maire Peltonen on nähnyt Suomen ortodoksisen kirkon koko autonomian ajan.

Maire Peltonen (s.1918) on elänyt vaiherikkaan elämän. Hän syntyi Sortavalassa ja eli lapsuus- ja nuoruusvuotensa Laatokan Karjalassa. Jatkosodan sytyttyä Peltonen toimi sotilaskotisisarena Kannaksella ja Petroskoissa, ja päätyi sodan jälkeen aviopuolisonsa Armaksen työn myötä lopulta Joensuuhun. Hän on kokenut Suomen ortodoksisen kirkon autonomian ajan seurakuntalaisen, ikonimaalarin ja kirkkotehtäviensä tekijän näkökulmasta.

- Lapsuusvuosien Sortavalassa pojille ja tytöille pidettiin yhteiset uskontotunnit, vaikka muuten käytiin eri kouluja. Marian ilmestyspäivänä kävimme koulun kanssa jumalanpalveluksessa, ja täytyi käydä syn-

nintunnustuksella ennen ehtoollista - mutta sitä en kyllä enää muista mitä tunnustin, Maire naurahtaa.

- Isän kanssa läksimme kirkkoon aina myös kiirastorstaina sekä pääsiäisyönä.

Verratessaan nykypäivän seurakuntien lapsi- ja nuorisotyötä oman lapsuutensa aikaan, Maire toteaa, että kehitystä on tapahtunut.

- Muistaakseni mitään varsinaista nuorisotoimintaa ei Sortavalassa ollut, tai jos olikin, ainakaan en siihen osallistunut. On hienoa, että Kirkolla on tänä päivänä tarjota monenlaista lapsille ja nuorille.

Varhaislapsuutensa kirkollisista muistoista Maire mainitsee myös ostoskäynnit Sortavalan kreikkalaiskatolisissa kir-

jakaupassa sekä Valamon luostarisaarelle suuntautuneet matkat, jotka ovat piirtyneet mieleen vahvasti.

- Kävimme isäni kanssa monena kesänä Valamossa, joka oli ihmeellinen maailma lapselle. Jo luonto itsessään oli niin ihana, puhumattakaan kirkoista ja jumalanpalveluksista. Tuntui kuin olisi ollut paratiisissa.

Paras Valamoon liittyvä muisto on myöhemmin aikuisena tehdystä vierailusta elokuussa 1939.

- Olimme luostarissa yötä, ja illalla menimme vigiliaan alakirkkoon. Vain tuohukset valaisivat pimeää kirkkosalia, munkkikuoro lauloi. Palvelus oli sanoin kuvaamattoman kaunis. Kun lähdimme ulos, oli pimeää ja hiljaista. Täysikuu valaisi

tietämme hotellille, ja Laatokalta puhalteli lauha tuulenhengi. Siitä ei enää kulunut montaa kuukautta kun luostari jouduttiin evakuoimaan talvisodan takia.

- Myöhemmin teimme ikonimaalarien kanssa retken Valamon saarelle vuosikymmeniä sodan jälkeen, ja näky oli surullinen – varsinkin meille, jotka olimme nähneet luostarin loistonsa päivinä.

Sotilaskotisisarena Kannaksella

Jatkosodassa Maire palveli sotilaskotisisarena, ja ehti olla sotilaskotityössä muun muassa eri puolilla Kannasta ja Viipuria.

- Ortodoksisia sotilaspappeja ei Kanneksella juuri ollut, joten kirkollinen elämä sota-aikana oli aika vähäistä. Kun Viipurissa pidettiin jumalanpalvelus ortodoksisessa kirkossa, samaan liturgiaan tuotiin myös neuvostoliittolaisia sota-vankeja. Ihan hyvin he käyttäytyivät, mutta olihan se monelle heistä varmaan erikoista ja joillekin ateistisen kasvatuksen saaneille ehkä ensimmäinen kerta ortodoksisessa jumalanpalveluksessa.

Karjalaisten koettelemukset eivät loppuneet sodan päättymiseen, vaan jatkuivat eri muodoissaan valtaväestön keskuudessa.

- On ihme, että niinkin monet ortodoksit pystyivät uskonsa säilyttämään. Paljon liittyttiin luterilaiseen kirkkoon avioliittojen myötä, osa väsyi syrjintään ja ryssittelyyn. Lisääntynyt ortodoksisuus kirkkoon liittymisen viime vuosina on ollut tärkeä asia,

syntyvyys kun ei ole meillä ollut enää kovin korkeaa.

- Itse en ole kokenut minkäänlaista syrjintää, Joensuuhun tuli niin paljon sodan jälkeen väkeä. Luulen, että täällä seurakunnan jäsenistä moni on juuriltaan rajan takaa.

Ikonimaalari ja kirkkoketekstiilien tekijä

Ortodoksinen usko ja yhteys seurakuntaan auttoivat sopeutumisessa sodan jälkeiseen tilanteeseen uudessa kotikaupungissa.

- Kirkolla on kyllä ollut suuri merkitys, vaikkakin niin joensuulaiseksi itseäni vielä tunnekaan, mutta olen sopeutunut. Olen laatokankarjalainen. Ortodoksiset tavat olen säilyttänyt halki vuosien, ruuat ja muut perinteet. Kun elää seurakunnan yhteydessä, niin kirkollinen ajankulku tulee otettua huomioon arjessa ja juhlassa.

Maire Peltonen on tehnyt monenlaisia töitä Joensuun seurakunnan hyväksi mm. ikonimaalauksen ja kirkkoketekstiilien kautta. Viimeisen käspaikkansa hän teki 89-vuotiaana, joten pistoja ja ompeleita on kertynyt kuusinumeroisia lukuja.

- Kävimme aikoinaan ikonipiiriin kanssa paljon Uudessa Valamossa talloissa, mutta niitä on riittänyt täällä Joensuussakin. Esimerkiksi hautausmaan tsasounan rakentaminen oli iso urakka. Hoitelin talkooporukan muonituksen, ja olin mukana ikonimaalareiden joukossa kun maalasimme ikonit tsasounan seinille. Tsasounan kirkkoketekstiilit teimme Rauha Ryy-näsen kanssa.

- Minkäänlaista koulutusta en ole käsityöammattiin saanut, mutta olen harrastanut siitä 5-vuotiaasta asti, virkannut nukan vaatteita ja sen semmoista. Kun jäin eläkkeelle

1983, sain ruveta toteuttamaan itseäni todella käsitöiden suhteen – minulla oli vahva tarve tehdä jotain kaunista. Kirkkoketekstiilien lisäksi olemme valmistaneet käsitöitä myös Lintulaan, joita sisaristo on myynyt luostarin hyväksi.

Kun Maire pohtii, mitä ortodoksisuus on hänelle merkinnyt, hän toteaa uskon ennen kaikkea kantaneen vaikeina aikoina. Hänen elämänsä raskain asia on ollut Matti-pojan kuolema tapaturmaisesti vain 13-vuotiaana.

- Usko on ollut se voima, joka on pitänyt koossa murheen ja vaikeuksien keskellä. Ikonien ja kirkkoketekstiilien kautta olen saanut todellista kauneutta ja lohdutusta elämäni. Ruusukuvioiden analoginpeitteen tein surutyönä miehieni poisnukkumisen jälkeen.

- Elämä Kirkon yhteydessä on ollut paljon mielekkäämpää kuin olisi ollut ilman sitä. Olen Kirkon ja uskon kautta saanut elämäni paljon sellaista, mikä muuten olisi jäänyt löytymättä.

*Teksti: Tuukka Rantanen
Kuvat: Tuukka Rantanen ja
Maire Peltosen kotialbumi*

Kirkko on ollut tärkeä osa Maire Peltosen elämää.

Suomen ortodoksinen kirkkomuseo uudistuu - museolle uusi perusnäyttely

Suomen ortodoksisen kirkkomuseon säätiön hallinnoiman kirkkomuseon ajankohtaisena haasteena on uuden perusnäyttelyn suunnittelu ja käsikirjoittaminen. Viimeisten kolmen vuoden ajan henkilökunta on työstänyt uutta perusnäyttelyä entisen, vuonna 1969 rakennetun perusnäyttelyn tilalle. Suunnittelutyö on mittava, monivaiheinen projekti, johon sisältyy lukuisia ideoita, suunnittelukokouksia, kokoelmien läpikäyntiä, tutkimusta, valokuvausta, esineiden luettelointia ja konservointia. Ensimmäisen tärkeä työkalu suunnittelussa on esineiden sekä kuva- ja arkistomateriaalin luettelointiin räätälöity sähköinen kokoelmanhallintaohjelma Kosmos, joka otettiin kirkkomuseossa käyttöön vuonna 2009. Tähän mennessä ohjelmaan on siirretty liki 6 500 museo-objektin luettelointitiedot valokuvineen.

Kirkkomuseon kokoelmat muodostavat laajuudessaan ja monipuolisuudessaan kansallisesti ja kansainvälisesti ainutlaatuisen kokonaisuuden. Kokoelmien synthyistoria on varsin harvinaislaatuinen, ovathan sen kokoelmat sodan ja evakoinnin tuloksena syntyneet. Vuonna 1957 perustetun kirkkomuseon kokoelmien perusta on Laatokan Valamon luostarin muinaismuistokokoelma sekä Karjalasta ja Petsamosta evakuoitujen luostareiden ja seurakuntien esineistö. Kokoelmat ovat karttuneet vuosikymmenien aikana seurakuntien ja yksityisten henkilöiden lahjoittamilla ja tallettamilla esineillä sekä museon omilla hankinnoilla. Kokoelmiin kuuluu liturgisesti ja taidehistoriallisesti arvokkaita ikoneja, sakraalisineitä, tekstiilejä, harvinaiskirjoja ja keisareiden luostareille tekemiä lahjoituksia. Esinekokoelmien lisäksi kirkkomuseossa on asiakirja-, kartta-, valokuva- ja piirustusarkisto.

Uudesta perusnäyttelystä on tarkoi-

Valamon konservointilaitoksen johtava konservaattori Riikka Kängäs tekee kirkkomuseossa Vasili Peshehonovin maalaamien ikonien kuntoarviota.

tus luoda nykyteknologiaa hyödyntävä elämyksellinen ja informatiivinen kokonaisuus. Monipuolisten, 1100-luvulta 2000-luvulle ajoittuvien kokoelmien kautta tullaan ortodoksisuutta tarkastelemaan vuosituhtaanen bysantilaisen tradition ja karjalais-ortodoksisen kulttuuriperinnön rinnalla niin elämäntapana kuin osana kirkkovuoden kulkuakin. Vuoden 2014 loppupuolella valmistuva peruskorjattu,

ajanmukaistettu kirkkomuseo tulee palvelemaan sekä koti- että ulkomaisia kävijöitä merkittävänä matkailu- ja kulttuurikohteena. Näyttelyn visuaalisesta ilmeestä vastaa kuopiolainen arkkitehtuuri-, taide- ja muotoilustudio Partanen & Lamusuo Oy.

*Päivi Sturm
tutkija*

Suomen ortodoksinen kirkkomuseo

Savesta poltettu pyhyys & pako sodan jaloista Rakukeramiikkänäyttely Valamon luostarissa

Muuramessa asuvan rakukeramiikkataiteilija Ritva-Sofia Linnun näyttely on esillä Valamon luostarin juhlasalissa 1.6.-30.8.2013. Näyttelyn ensimmäinen osa koostuu Raamatun aiheista. Toinen osa kertoo karjalaisten sodanaikaisesta kotalosta. Taiteilijan puoliso, Unto Lintu on kehystänyt työt ja avustanut teosten eri vaiheissa.

Ritva-Sofia Linnulla on ollut lukuisia näyttelyitä eri puolella Suomea, myös ortodoksisurakuntien tiloissa. Aiemmista näyttelyistä saa tietoa rakulintu.fi -osoitteesta.

Lisätietoja: www.valamo.fi

Mirjami Asikainen

Tule mukaan ristisaattoon

Ristisaattoa on kuljettu Lapinlahdelta Alapitkälle piispa Arseni johdolla jo kahdeksana vuonna. Perinne jatkuu myös tänä kesänä.

Vigilia toimitetaan Lapinlahdelta Kaikkien pyhien kirkossa keskiviikkona 31.7. klo 18.00 ja liturgia seuraavana aamuna 1.8. klo 7.00. Aamiainen on tarjolla kirkon alasalissa. Aamiaisen jälkeen ristisaatto lähtee kävellen kohti Pajujärveä. Piispa Arsenin kotona Mäntyrinteellä on lounas, ja lounaan jälkeen vedennyhitys Jaakonjärven rannassa. Pajujärveltä ristisaatto kulkee kohti Alapitkän tsasounaa, jossa ehtoopalvelus ja iltatee.

Ristisaatto kulkee kauniin luonnon keskellä, vanhaa tietä pitkin. Matkan varrella on useita rukous- ja levähdyshetkiä, sekä tarjolla on juotavaa.

Ristisaaton ruokailut ja huoltopalvelut 20 €. Mukaan voi ottaa myös omat eväät. Tiedustelut ja ennakoilmoittautumiset ruokailuja varten mielellään 29.7. mennessä puh. 050 556 3763

Tervetuloa ekumeeniseen ristisaattoon.

Anna- Kaarina Kyyrönen

ANNA-KAARINA KYYRÖNEN

Kirkkomusiikki ja ikonit: ikkunoita taivaaseen

Joensuussa 3.–9.6.2013 järjestettävä 5. kansainvälinen ortodoksisen kirkkomusiikin konferenssi avaa yhteyksiä itäisen kirkkomusiikin ja ikonitaiteen tutkimuksen välille. Esitelmissä tarkastellaan mm. kirkon lauluperinteen heijastumia ikoneissa, kuva-aiheita veisujen teksteissä sekä erilaisia rinnakkaisilmiöitä kirkollisessa taiteessa.

Konferenssi tuo Joensuuhun tutkijoita 19 eri maasta. Itä-Suomen yliopiston teologian osastolla pidettävät englannin- ja venäjänkieliset luennot ovat kaikille avoimia. Ohjelma sisältää bysanttilaisten ja georgialaisten kirkkomusiikin konsertit sekä serbialaisen lauluperinteen kurssin. Konferenssin osallistujat tuovat viikon aikana kansainvälisen lisän myös Joensuun seurakunnan jumalanpalveluksiin.

Lisätietoja: www.isocm.com/conferences

VIERASKIRJA

Valitut tarinat

Olemme osallisina monissa erilaisissa tarinoissa. Osassa niistä viihdymme hyvin, ne ovat levollisia ja suojaavia, koska niihin on sisäänkirjoitettuna tunne tarpeellisena olemisesta, merkityksellisyydestä. Kaikki se, mikä ihmiselle on tärkeää.

On myös tarinoita, joihin olemme joutuneet ja joista emme pääse irtautumaan. Niissä on samanlaista painavaa pimeyttä kuin on savusaunan hämähäkinseittisessä nurkassa. On myös Suuria Kertomuksia, kuten Pääsiäinen, johon kaikki mahtuvat ja joita alati kerrotaan.

Albert Einstein (1879 – 1955) ei kokenut nykyisiä mediapuhureita, mutta saattoi kuitenkin jo aikanaan kirjoittaa, miten ”elämme täydellisten välineiden ja hämärien päämäärien aikaa”.

Täydelliset välineet tehdä ja levittää tarinoita, joihin ihmisiä koukutetaan. Nopeus on tätä aikaa, päämäärien kyseleminen muinaista. Vanhanaikaista on muistaa, että sanavapauteen kuuluu myös se, ettei kaikkea tarvitse kertoa. ”Vaikka jokin asia olisikin totta, niin onko sen kertominen välttämätöntä?”

Rajuissa henkilöihin iskevässä journalismissa tätä pohdiskelua peittelee jo pölyntyneet hämähäkin seittit.

Luulemalla tietäminen on voimissaan. Se, miten kuvittelemme asioiden olevan, on sitä, mitä luulemme todellisuudeksi.

Valamossa pidettiin maaliskuussa Aamun Koiton kirjoittajakurssi. Harjoiteltiin havaitsemista, kohtaamista ja kirjoittamista. Kurssin vetäjä toinen oli ortodoksi, toinen ei. Kurssilaisia kiinnosti kaksi tarinaa: miten Marista oli tullut ortodoksi ja miksi tuo ukko häärii täällä, vaikka se ei kuulukaan Kirkkoon?

Molemmat kertomukset kiinnostivat, koska ne vahvistivat sitä tarinaa, johon kurssilaiset halusivat kuulua. Se on heidän oma tarinansa, ja sen tarinan eloliekin varjeleminen tärkeää.

Risto Lindstedt

PSHV:lla lauluiset vuosijuhlat Valamossa

Yhteislauluna kaiutettu Kiitosakattistos, pyhiinvaeltajien laulujen esittely ja harjoittelu, pyhiinvaeltajien kuoron laulu liturgiassa ja lauluryhmä Mutsoitin esiintyminen päiväjuhlassa sävyttivät valoisasti Pyhien Sergein ja Hermanin Veljeskunnan vuosijuhlia. Vuosijuhlat pidettiin 26.–28.4. Valamossa.

Veljeskunta on asettanut toimintansa painopisteiksi diakonian ja maahanmuuttajatyön. Näkökulmia näihin toimintamuotoihin avasi päiväjuhlassa Anna-Maija Keurulainen. Häntä avusti puhetta sanoin ja sävelin myötäillen lauluryhmä Mutsoit. Näin välittyi ainutkertaisella tavalla merkityksen kirjo, joka noihin avainsanoihin sisältyy. Ihmisten kohtaaminen on aina keskeistä, aidon välittämisen tulisi joka tapaamisessa tulla näkyviin. KP Karjalan ja koko Suomen arkkipiispa Leo kunnioitti läsnäolollaan sunnuntaista päiväjuhlaa.

Lauantaiaamupäivän alustajina olivat isä Sergius Colliander ja Anneli Tempakka. Isä Sergius käsitteli jumalanpalvelusta ja sen asemaa yhteisellä matkalla kohti Kristus-Valoa. Anneli Tempakka valotti per-

formanssin keinoin Tiistaiseuratoiminnan mahdollisuuksia ja sen suhdetta ihmisen arkeen. Ennen veljeskunnan vuosikokousta avattiin luostarin kesänäyttely, igumeni Damaskinin aika, sekä valokuvänäyttely, joka välitti vaikutelmia viime syyskauden Sukkia Kreikan luostareihin -kampanjasta. Tämä hanke, joka tuotti 1044 sukkaparia, osoittaa, mitä dynaamista voimaa veljeskunnasta löytyy. Kun hanke tuntuu mielekkäältä ja on konkreettinen, on toimintavalmius vaikuttava!

Kirsi-Maria Hartikainen ja Anita Luonila eivät enää olleet käytettävissä komitean jäseninä. Heidän tilalleen kokous valitsi seuraavaksi kolmivuotiskaudeksi kanttori Kari Päivisen Haminan seurakunnasta ja Tuula Jokirannan Oulun Tiistaiseurasta. Jäsenkokous hyväksyi myös komitean

VALAMON LUOSTARI

ehdotuksen sääntöuudistukseksi. Tämän mukaan vuosikokous pidetään syksyllä. Tästä syystä tilikausi muuttuu alkavaksi 1. heinäkuuta ja päättyväksi 30. kesäkuuta.

Pyhien Sergein ja Hermanin Veljeskunnan puheenjohtajana jatkaa viime vuonna alkaneella kolmivuotiskaudella KS Joensuun piispa Arseni. Isä esipaimen kiitti kaikkia veljeskunnan alaosastoissa ja komiteassa toimivia tehdystä arvokkaasta työstä ja toivotti Jumalan siunausta vastakin.

Pastori Sergius Colliander

Historiaa Savonlinnassa

Savonlinnassa tehtiin Pääsiäisenä historiaa, kiitos luterilaisen seurakunnan myönteisyyden. Ensimmäisen kerran yli 70 vuoteen ortodoksit saivat viettää pääsiäisjuhlaa nk. Pikkukirkossa, joka on alun perin ortodoksinen kirkko, profeetta Sakariaalle ja vanhurskaalle Elisabetille pyhitetty.

Palvelukset toimitti KP arkkipiispa Leo yhdessä Varkauden seurakunnan kirkkoherran Bogdan Grosun kanssa avustajanaan yli diakoni Jyrki Härkönen ja PTh Kaj Appelberg. Kuoroa johti kanttori Jouko Parviainen.

Kirkkosalin saattamisesta mahdollisim-

MAARIT KAVAKKA

man "ortodoksiseksi" vastasi seurakunnan valtuuston jäsen, yliopiston lehtori Fevronia Orfanos kummilapsensa Maria Partasen avustamana. Luterilainen seurakunta

oli huolehtinut tien raivaamisesta kirkon kiertämistä varten.

Palveluksen päätyttyä siirryttiin pääsiäisaterialle Erkonkadulla olevaan kirkkoon, minne Savonlinnan Tiistaiseuran naiset olivat laatineet runsaan pääsiäispöydän.

Tiistaina oli lasten pääsiäinen, jonka palveluksen toimitti isä Bogdan. Kirkon kiertäminen jouduttiin toimittamaan "supistettuna" lumikinosten vuoksi, mutta se ei juhliemielialaa laskenut. Pääsiäispöydän herkkujen nauttimiseen päätettiin tämänkin juhla.

Oiti Kotamo

Rovasti Hannu Loiman muistolle

Isä Hannu Loima teki pitkän työuransa aikana vaikutuksen tuhansiin ihmisiin, ja vaikutus jatkuu seuraaville sukupolville.

Olin kuullut isä Hannusta ja Railista – näistä kahdesta karjalaisesta karismaattisesta persoonallisuudesta jo lapsena. Siitä huolimatta tutustuin heihin varsinaisesti vasta opiskeluaikanani Joensuussa 1990-luvun alussa.

Isä Hannu tunnettiin paitsi osaavana sielunpaimenena, myös pätevänä kirkkomuusikkona. Muistan ennenpyhitettyjen lahjain liturgian Joensuun kirkossa yli 20 vuotta sitten, jossa me teologian opiskelijat vastasimme kuoronjohdosta.

Jossakin kohtaa palvelusta oli oikea sävellaji hukassa niin kanttorilta, papilta kuin kuoroltakin. Yritimme saada hartauden ekteniaa soimaan ns. paastosävelmällä siinä onnistumatta. Isä Hannu seiso i kirkon toisella laidalla kuoroa vastapäätä. Meidän yrityksiämme seuratesaan hän loi minuun ystävällisen katseen ja rohkaisevasti hyräili täsmälleen oikean kolmisoinnun. Niin laulu pääsi jatkumaan!

Tapaus saa erityisen merkityksensä, kun sitä peilaa isä Hannun muistelmiin (Kirkon koulussa (1991) s. 67-68). Kirjassa hän kertoo vanhasta rouvasta, joka eräässä hautaustoimituksessa vaatimalla vaati, että hänelle annetaan oikea ääni vieläpä aivan henkilökohtaisesti! Palveluksen jälkeen oli kanttori Hannu saanut tältä rouvalta kovat moitteet.

Tätä taustaa vasten ymmärsin, että isä

Hannu ei pannut ikävää kokemustaan kiertämään, vaan päinvastoin muunsi kokemansa vastoinkäymiset positiivisiksi. Ihminen oppii paremmin rakentavan positiivisen palautteen, ei niinkään kielteisten kokemusten kautta.

Isä Hannun toiminnassa on malli kaikille Kirkon työntekijöille.

Toimin ortodoksisen seminaarin pappina vuosina 2011-2012. Johtaessani seminaaria Isä Hannu ja Raili kävivät säännöllisesti seminaarin kirkon palveluksissa ja osallistuivat myös aterioille. Seminaarilaisille oli tärkeää tavata ja nähdä myös vanhempaa pappispolvea. Näin isä Hannun ja Railin läsnäolo toi uskottavuutta seminaarin työhön.

Tullessaan liturgiaan seminaarin kirkkoon isä Hannu pyysi aina, että saisi muistella läheisiään proskomidissa. Hän teki sen kiireettömästi ja hyvin hartaasti. Sivusta seurasin, että muistellesaan pitkää elävien ja edesmenneitten nimiluetteloa hän nosti välillä katseensa alttarin keskusikoniin. Silloin hän tuntui keskustelevan suoraan Kristuksen kanssa. Oli ilo ja kunnia saada seurata tilannetta.

Uskollinen kirkonpalvelija isä Hannu on nyt poissa. Mutta ei hän todellisuudessa ole poissa, vaan on siirtynyt vain elämän toiseen vaiheeseen – iankaikkiseen elämään, siihen olotilaan, jossa Jumalan läsnäolo säteilee lakkaamatta.

Olkoon isä Hannun muisto ikuinen!

Pastori Heikki Honkamäki

Kirjoittaja on Tampereen ortodoksisen seurakunnan 2. pappi

media

YLE Radio 1

25.5. Aamuhartaus, klo 6.15 ja 7.50, pastori Mikko Sidoroff, Joensuu

2.6. Liturgia, klo 11.00, Lintulan luostarin Pyhän Kolminaisuuden kirkko, Heinävesi.

15.6. Aamuhartaus, klo 6.15 ja 7.50, kirkkoherra Iivo Suvanto, Joensuu

18.6. Iltahartaus, klo 18.50, projektipäällikkö Aino Nenola, Helsinki

16.6. Liturgia, klo 11.00, Pyhän Aleksanteri Nevskin ja pyhän Nikolaoksen kirkko, Tampere

13.7. Aamuhartaus, klo 6.15 ja 7.50, FM Maria Takala - Roszczenko, Jyväskylä

16.7. Iltahartaus, klo 18.50 pastori Mikael Sundkvist, Vantaa

14.7. Liturgia, klo 11.00, Valamon luostarin Kristuksen kastumisen kirkko, Heinävesi.

28.7. Liturgia, klo 11.00, Pyhän Nikolaoksen kirkko, Imatra

3.8. Aamuhartaus, klo 6.15 ja 7.50, kirkkoherra Markku Salminen, Helsinki

11.8. Liturgia, klo 11.00, Pyhän Nektarios Eginalaisen kirkko, Kitee

20.8. Iltahartaus, klo 18.50, palvelukeskuksen johtaja Sirpa Koriala, Kuopio

24.8. Aamuhartaus, klo 6.15 ja 7.50, Nunna Kristoduli, Lintulan luostari

25.8. Liturgia, klo 11.00, Pyhän Nikolaoksen kirkko, Kotka

Opin ikoneista Maria Jumalanäiti

Marina Paliaki,
suom. Heikki Alex Saulamo
Ortodoksisten nuorten liitto, ONL, 2012

ONL:n kirjanen Maria Jumalanäiti kertoo Jumalansynnyttäjän elämän pääkohdat syntymästä kuolemaan saakka. Alkujaan kreikaksi kirjoitetun kirjan kuvituksena on käytetty Athos-vuoren pyhän Dionysioksen luostarin pääkirkon ikoneita. Kuten kirjan alaotsikko kertoo, Jumalanäidin elämän vaiheista opitaan ikonien kautta. Kuvat ovat värikkäitä ja selkeitä ja testiryhmäni, Iisalmen seurakunnan 4-9-vuotiaat Bunukat-kerholaiset, tunnisti kirjasta helposti tuttuja ikoneita. Kertovan osan lisäksi teksti sisältää ikonien yksityiskohtiin huomion kiinnittäviä kysymyksiä ja pohdinnan aiheita.

Maria Jumalanäiti on kuvakirja, jossa tekstin osuus jää kuvatekstin tasolle. Ikoneissa esitettyjen tapahtumien välisiä aukkoja ei ole täytetty tekstin avulla, joten

esimerkiksi nukkuvasta Kristus-lapsesta hypätään Kaanan häihin ilman selityksiä. Lukijana olisinkin kaivannut tekstiin kertomuksellisempaa otetta ja irrallisten katkelmien sitomista yhtenäiseksi tarinaksi. Muuten Maria Jumalanäiti pärjää kielen

suhteen mukavasti, vaikka teksti on paikoin tiivistä ja kohderyhmän kirkollisen sanaston tuntemuksen tason olisi voinut ottaa vielä paremmin huomioon. Testiryhmäni kiinnitti huomiota esimerkiksi ”taivaalliseen ruokaan”, jota Maria sai tempelissä sekä kuvan ja tekstin epäsuhtaan Aina valvova Kristus -ikonissa, jossa Kristus kuitenkin nukkuu.

Maria Jumalanäiti on tervetullut aluevaltaus lapsille suunnattujen pyhien ihmisten elämäkertojen saralla. Pyhän ihmisen elämän tunteminen herättää kiinnostusta ja rakkautta häntä ja Jumalaa kohtaan. Ikonit ovat kirkkomme aarre, ja Maria Jumalanäiti -kaltaisen kirjan avulla ne tulevat lukijoille entistä tutummiksi. Toivottavasti Opin ikoneista -kirjoja saadaan tulevaisuudessa kokonainen sarja.

Kirsi-Maria Hartikainen

Ortodoksia, 52. osa

Ortodoksisten pappien liitto ja Itä-Suomen yliopiston filosofisen tiedekunnan ortodoksien teologian koulutusohjelma.

Ortodoksia-sarjan 52. osan teemana on kirkkomusiikki, ja se on ilahduttavaa luettavaa. Kirja tuo laajemman

lukijakunnan saataville omaksuttavalla tavalla tietoa, joka aiemmin on ollut pitkälti vieraskielisen kirjallisuuden tai akateemisen tutkimuksen piiriin rajoitettua, sortumatta turhaan yksinkertaistamiseen.

Kirja koostuu aikamme ansiokkaiden ortodoksien kirkkomusiikin tutkijoiden ja monitahoisten ammattilaisten artikkeleista. Ne perehdyttävät kirkkomusiikin historian, käytännön ja teologian 2000-vuotiseen jat-

kumoon, luoden juurevan yhteyden kirkkokuntamme nykytodellisuuteen. Kirkkolaulun keskeisimmät pilarit kuten oktoekhos (kahdeksansävelmistö), kanonisuus ja yksinäisyys selvenevät, samoin tarkastellaan itäslaavilaisia tyylipiirteitä kuten moniäänisyyttä ja hovikapellaa sekä suomenkielisen liturgian kehitystä. Esille tuodaan myös ajankohtaisia haasteita kuten seurakunnan yhteislaulun organisoiminen sekä alkukirkollisemman ilmaisutavan soveltaminen länsimaiseen musiikkiin tottuneeseen kulttuuriimme. Kirjoittajien asiantuntijuus ja omistautuneisuus työnsä kirkkomusiikin edistämiseksi on kuultavissa; samoin myös perinteen rikkaus ja monipuolisuus.

Jos on annettava kritiikkiä, kohdistuu se lähinnä kansikuvan valintaan. Kolmea kirkon esipaimenta, ”oikean uskon tukipylväitä” kuvaava ikoni jatkaa Ortodoksia-sarjan

perinnettä. Kun kuitenkin kirkkokuntamme toimessa olevista kanttoreista 66% on naisia ja yli 95% maallikoita, tulee mieleen, eikö sisältöön paremmin johdettava kuva olisi ollut esimerkiksi jopa suuren viikon veisuja laatineen nunna Kassianen ikoni. Lisäksi kirjan lopun kolme kirja-arvostelua ovat mielenkiintoisia, mutta eivät sinällään lisää julkaisuun mitään erityistä.

Yksi kirjan tärkeimpiä anteja on kirkkolaulun ja kirkkolaulajan tehtävän hengellisen ja teologisen luonteen sekä nöyryyden tarpeen korostaminen, mistä Hilka Seppälän artikkelin otsikko ”Maan tomu ylistää Luojaansa” itsessään muistuttaa. Suositellen kirjaa erinomaisena perusteoksena kaikille ortodoksisesta kirkkomusiikista kiinnostuneille, erityisesti kirkkokuorolaisille.

Jooa Sotejeff-Wilson

Kati Parppei: Laatokan Valamo. 1800-luvun luostari matkailijoiden kuvaamana.

Suomalaisen Kirjallisuuden
Seura. Helsinki. 2013

Filosofian tohtori Kati Parppei on kirjoittanut mielenkiintoisen tietoteoksen, joka käsittelee Valamon matkakertomuksia 1800-luvun puolivälistä toiseen maailmansotaan. Kirjan alussa Parppei luo katsauksen luostarin historian faktoihin ja vääristelyihin keskiajalta 1800-luvulle. Kirjoittaja toteaa teoksen esipuheessa, että väljästi tulkittuna historiaa ovat olleet kirjoittamassa kaikki ne Valamossa käyneet, jotka ovat matkakertomuksissaan jatkaneet edelleen luostarista kuulemiaan ja lukemiaan tarinoita. Nämä lehdissä ja kirjoissa julkaistut kuvaukset ovat luoneet ja lujuuttaneet suuren yleisön mielikuvaa Valamosta.

Kirjassa tuodaan erityisen kiinnostavasti esiin kirjoittajien taustat. Vaikka sekä venäläinen että suomalainen vieras kokivat molemmat olevansa Valamossa omalla maallaan, niin näkökulmat kuitenkin poikkeavat. Venäläiset liittivät luostarin historian ja hengellisuuden omaan kansalliseen historiankirjoitukseen. Suomalaiset sen sijaan näkivät saariryhmän kyllä osaksi Suomea, mutta siellä toimineen luostarin vieraaksi. Suurimmassa osassa suomalaisia matkakuvauksia näkökulma on turistin, eikä pyhiinvaeltajan. Poikkeuksen muodostavat Aamun Koitossa julkaistut ortodoksien laatimat artikkelit, joissa painotus on hengellisessä kokemuksessa.

Vaikka kirjassa on vain valikoituja matkakuvauksia, niin useita kertoja toistuva mielikuvituksellinen tarina luostarin perustajien Sergein ja Hermanin purjehduksesta kivellä Valamoon ja Ruotsin kuningas Magnuksen haudasta ovat lopulta puuduttavaa lukemista.

Kirjan lähteinä on runsaasti arkistotietoja ja kirjoja, sekä kattava otanta venäläisiä ja suomalaisia matkakuvauksia eri lehdistä. Mausteenaan on lisäksi kahden englantilaisen kertomukset matkakokemuksista ja havainnoista luostarisaarilla. Kati Parppei kirjain aiheesta on aiemmin kirjoittanut vain piispa Aleksii vuonna 1982 ilmestyneessä Valamo ja sen sanoma -kirjassa julkaistussa laajassa artikkelissa. Laatokan Valamo -teos on hyvä lisä luostareita käsittelevään kirjallisuuteen ja siksi myös suositeltavaa luettavaa.

Piispa Arseni

Церковь — единство в Божественной Любви.

«Верую во единую, святую, соборную и апостольскую Церковь», — исповедует мы в Символе веры. Но при этом осознаем ли мы всю глубину мистической природы Церкви Христовой, того что составляет Ее вечную сущность.

Церковь — это живой организм, у которого глава — Господь, а все мы — члены этого организма, которые для сохранения его целостности призваны быть вместе в тесном общении с Богом и своим ближним. Причем это единство Господь уподобляет единству Святой Троицы. И это вовсе не красивая евангельская метафора, а внутренняя сущностная природа Церкви. Ибо подобно Троическому Союзу в Церкви главной объединяющей силой должна быть любовь. Любовь к Богу, как к своему Небесному Отцу, и к своему ближнему, как образу Божьему. «Заповедь новую даю вам, да любите друг друга» (Ин. 13, 34), — говорит нам Господь. Новизна этой Божественной заповеди, черпает свою силу в вечной, вне времени и пространства совершаемой Божественной Жертве. «Ибо так возлюбил Бог мир, что отдал Сына Своего Единородного, дабы всякий, верующий в Него, не погиб, но имел жизнь вечную» (Ин. 3, 16). Божественная Любовь животворит Церковь, делаясь источником всего совершаемого в Ней, основой и смыслом христианского единства.

К сожалению, часто приходится видеть в сообществе христиан обратное, догмат становится важнее человека, обряд превыше любви. Мы разделяемся, и при этом вовсе не скорбим от этого. Нам кажется, что тем самым мы спасаем истину своей веры от ее врагов. Но Истина — это Бог, а Бог есть Любовь. И не надо страшиться за судьбу Церкви, ибо «врата ада не одолеют Ее» (Мф. 16, 18). Будем помнить, что быть живыми клетками в живом организме Церкви Христовой можно только неся в себе огонь Животворящей и Божественной Любви. «Потому узнают все, что вы Мои ученики, если будете иметь любовь между собою» (Ин. 13, 34-35).

Осознавая собственную неспособность личным усилием своей души исполнить призыв любить всех людей, не разделяя их на своих и чужих, обратимся к Богу за Его помощью. И мы ее получим в лоне Церкви Христовой, в Которой благодать Святого Духа изобильно изливается на иссохшие человеческие души, жаждущие любви, преображая их для новой жизни во Христе.

протоиерей Константин Стрекачев

Sydämelliset kiitoksemme

KP arkkipiispa Leolle, arkkimandriitti Sergeille
ja veljestölle saamistamme Pyhän Karitsan
ritarikunnan mitaleista.

Valamon luostarissa 02.05.2013

Maria Matsi ja Kati Toivanen

Sydämellinen kiitos

arkkipiispa Leolle
24.3.2013 saamistani
Pyhän Karitsan
ritarikunnan I-luokan
ritarimerkistä.

**Eila Ratilainen, Sotkuma,
Taipaleen ort. seurakunta**

Lämmin kiitos

isä Johanneselle,
kanttori Joalle,
laulukoorolle ja
Helenalle.

Mirjam Miihkisen siskot

AAMUN KOITTO *Tilauskortti*

**Kyllä, haluan tilata Aamun Koitto -lehden
(viisi numeroa vuodessa)**

Tilaushinnat 1.1.2013 alkaen	Alv. 0 %	Alv. 10 %
☐ Kestotilaus 5 nroa, kotimaa	35 €	39 €
☐ Määräaikainen 5 nroa, kotimaa	35 €	39 €
☐ Opiskelijatilaus 5 nroa, kotimaa	30 €	33 €
☐ Tutustumistarjous 3 nroa, kotimaa	21 €	24 €
☐ EU-maat, 5 nroa	50 €	55 €
☐ Muut maat, 5 nroa	55 €	61 €
☐ Olen ort. srk jäsen		

Lehden saajan nimi

Lähiosoite

Postinumero ja -toimipaikka

Puhelin

Sähköposti

Maksajan (ellei saaja) nimi

Lähiosoite

Postinumero ja -toimipaikka

Puhelin

Sähköposti

Tunnus 5005390
70103 Vastaus-
lähetyks

**AAMUN
KOITTO**

Vastanottaja
maksaa posti-
maksun (vain
tilaukset)

Ortodoksinaiset ja Neitsyt Maria

Teen tutkimusta Helsingin yliopiston teologisessa tiedekunnassa ortodoksinaisten suhteesta Neitsyt Mariaan Suomessa. Tutkimukseni on osa johtamaani Suomen Akatemian rahoittamaa hanketta *Ruumiillinen uskonto. Ruumiillisuuden ja sukupuolen muuttuvat merkitykset uskonnollisen identiteetin nykymuodoissa Suomessa*. Hankkeessa tutkitaan elettyä uskoa eräissä Suomen uskonnollisissa vähemmistöissä. Tutkimuksen tavoitteena on ymmärtää monipuolisesti erityisesti uskonnollisten naisten identiteettiä siten kuin he itse sen kokevat ja ymmärtävät.

Etsin eri-ikäisiä eri puolella Suomea asuvia ortodoksinaisia, jotka haluaisivat kertoa suhteestaan Jumalansyntyttäjään. Mitä Neitsyt Maria sinulle merkitsee? Onko suhteesi Häneen muuttunut elämäsi aikana? Jos kyllä, miksi? Onko elämässäsi ollut vaihteita tai kokemuksia, jolloin suhteesi Mariaan on ollut erityisen tärkeä? Onko sukupuolella merkitystä suhteessasi Mariaan? Millaisia mariankunnioitukseen liittyviä käytäntöjä sinulla on? Liittyykö Neitsyt Maria mielestäsi naisen asemaan ortodoksisissa kirkossa?

Nämä ovat joitakin kysymyksiä, joista olen kiinnostunut. Pyydän sinua joko kirjoittamaan aiheesta tai ilmoittautumaan haastateltavakseni. Jos haluat sekä kirjoittaa että tulla haastatelluksi, sekin on mahdollista.

Jos kirjoitat, voit tehdä sen täysin vapaamuotoisesti, omin sanoin ja mistä tahansa näkökulmasta. Kirjoita mieluiten sähköisesti ja lähetä se sähköpostilla. Voit myös kirjoittaa käsin, jolloin voit lähettää sen kirjeenä. Liitä kirjoitukseesi nimesi, osoitteesi, puhelinnumerosi, ikäsi ja ammattisi ja lähetä se minulle **30.9.2013 mennessä**. Kerro myös oletko ortodoksi lapsesta asti vai oletko kääntynyt. Halutessasi voit lähettää kirjoituksesi nimimerkillä, mutta silloinkin laita tiedot iästä, ammatista ja paikkakunnasta. Tekstin pituudella ei ole alarajaa. Voit kirjoittaa suomeksi, ruotsiksi tai englanniksi.

Tutkimustulosten yhteydessä kirjoituksista julkaistaan esimerkiksi kiotteita. Niistä muutetaan henkilönimet ja muut tunnistamisen mahdollistavat tiedot. Tutkimushankkeen päätyttyä kirjoitukset arkistoidaan Tampereen yliopiston Yhteiskuntatieteelliseen tietovarastoon myöhempää tieteellistä tutkimusta varten. Tässä yhteydessä kirjoittajien nimi- ja osoitetiedot hävitetään. Aineistoa tullaan käyttämään vain tutkimustarkoituksessa, ja käyttäjiltä edellytetään kirjallinen käyttöoikeus- ja vaitiolositoumus. Mikäli et halua, että kirjoituksesi arkistoidaan tutkimuksen päätyttyä, kerro se kirjoituksesi alussa.

Voin tehdä haastattelusi missä päin Suomea tahansa toukokuusta 2013 alkaen. Jos haluat tulla haastatelluksi, lähetä sähköpostia tai soita. Toivon yhteydenottoja myös kolttasaamelaisilta ortodoksinaisilta. Voin tehdä haastatteluja suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Vastaan mielelläni kysymyksiin ja kiitän lämpimästi osallistumisestasi!

Elina Vuola, akatemiaprofessori

*Teologinen tiedekunta, PL 4, 00014 Helsingin yliopisto
Sähköposti: elina.vuola@helsinki.fi, Puh.: 050-311 1972*

Valamontie 42, 79850 Uusi-Valamo • puh. 017 570 1810
myyntipalvelu@valamo.fi • www.valamo.fi

KESÄ KUTSUU VALAMON

- 22.-26.5. Hiljaisuuden retriitti
- 24.-26.5. Athosvuoren pyhät isät
- 2.-9.6. Hopeasepän opissa: sormukset ja korufligraanit
- 16.-19.6. Hopeasepän opissa: Vanhan koron uusi elämä
- 16.-20.6. Laululeiri lapsille
- 24.-28.6. Satulahja lapselle – Riikka Juvosen satukirjakurssi
- 24.-29.6. Kuoronjohdon peruskurssi
- 24.-29.6. Kuoronjohdon jatkokurssi
- 30.6.-7.7. Ihmisenä elämisen filosofia
- 1.-7.7. Akvarellimaalaus

Kaikki kurssit: www.valamo.fi

Valamoon on suora bussiyhteys Helsingistä päivittäin.

KESÄPÄIVÄ VALAMOSSA -PAKETTI 20 €/hlö

Vietä päivä Valamon luostarissa, tutustu näyttelyihin ja lounasta Kahvila-Ravintola Trapesassa. **Tarjoamme nyt paketin yhteydessä ilmaisen opastuskierroksen.**

Sis. lounaan noutopöydästä (alkusalaatit, lämpimät ruoat, jälkiruoka ja kahvi), sisäänkäynnin näyttelyihin sekä opastuskierroksen.

Paketti ostettavissa luostarin vastaanotosta.

Lämpimästi tervetuloa Valamoon!

Muista myös Tuohus-kauppamme Helsingin

Liisankadulla sekä nettikauppamme webtuohus.valamo.fi.

Pyhä Trifon

kutsuu pyhiinvaellukselle 22.-26. elokuuta

Jo vuosikymmeniä ovat ihmiset hakeutuneet elokuun viimeisenä viikonvaihteena **Nellimiin, Sevettiin ja Neideniin**. Tänä vuonna voit sinä olla mukana ”pyhiinvaeltajien kuorossa”! Matkareitti kulkee Joensuusta Kuopion, Iisalmen, Oulun, Rovaniemen ja Nellimin kautta Sevettijärvelle ja Norjan Neideniin ja takaisin. Matkan hengellisenä johtajana on **KS piispa Arseni** ja käytännön järjestelyistä vastaa isä **Sergius Colliander**. Hintaan sisältyy bussikuljetus, majoitukset, ohjelmaan merkityt ateriat ja matkanjohtajan palvelut. **Hinta Joensuusta tai Kuopiosta on 350 euroa, Iisalmesta 330 euroa ja Oulusta 310 euroa.**

Tiedustelut ja ilmoittautumiset **28.6.** mennessä s-postilla pshv@ort.fi tai puhelimitse 0206100491.

PYHIEN SERGEIN JA HERMANIN VELJESKUNTA
www.pshv.fi

Sydämelliset kiitoksemme

Jyväskylän Kristuksen Ylösnousemisen kirkon kirkkoherra Timo Mäkirinnalle, kanttori Marja-Leena Kuglerille ja seurakuntamestari Petri Iltolalle palvelusta ANNA KAROSEN siunaustilaisuudessa ja Jyväskylässä 22.12.2012

sekä

Mikkelin Pyhän Ylienkelel Mikaelin kirkon kirkkoherra Johannes Hätille, kanttori Jooa Sotejeff-Wilsonille ja vahtimestari Esko Kaikkoselle ANTTI MAKSIMAISEN siunaustilaisuudesta ja panihidasta Mikkelissä 23.3.2013.

Taimi Maksimainen perheineen

Lämpöiset kiitokset

KP arkkipiispa Leolle, PSHV:n komitean puheenjohtajalle KS piispa Arsenille, toiminnanjohtajalle isä Sergiukselle sekä komitean jäsenille PSHV:n vuosijuhlilla 28.4. saamistani piispallisesta siunauskirjasta ja upeasta ruusukimpusta. Monia armorikkaita vuosia, iloa, valoa ja Kaikkea Hyvää Teille kaikille toivottaen

Eija Räsänen

Aamun Koiton seuraava numero ilmestyy 27.8.2013 ja sen teemana on ”Toiminta Kirkossa”

Pyhien isien opetuksia historiasta

*Katkelmia Abba Dorotheoksen kahden-
nestatoista opetuspuheesta.*

Suomentanut Kyllikki Härkäpää.

Niin sitten Herramme saapui ja tuli meidän tähtemme ihmiseksi ”samankaltaisella parantaakseen samankaltaisen, sielulla sielun, lihal-
la lihan”, niin kuin pyhä Gregorios sanoo. Joka suhteessa hän näet tuli ihmiseksi, syntiä lukuun ottamatta. Hän omaksui meidän olemuksemme, meidän luontomme rakennusaineet, ja hänestä tuli uusi Aadam, Luojansa kuvan mukainen, joka uudisti luonnollisen tilamme ja teki aistimme jälleen terveiksi, niin kuin ne alussa olivat olleet. Tulemalla ihmiseksi hän uudisti langenneen ihmisen ja vapautti hänet synnin orjuudesta ja pakkovallasta.

Puhdistamalla meidät pyhällä kas-
teella kaikesta synnistä Jumala antoi meille sanansa mukaan val-

lan ”tallata käärmeitä ja skorpioneja ja kaikkea vihollisen voimaa” (Lk 10:19). Pyhä kastehan merkitsee anteeksiantoa ja pyyhkii pois jokaisen synnin. Lisäksi Jumala, joka tunsu heikkoutemme ja tiesi meidän tekävän syntiä vielä pyhän kasteen jälkeenkin – onhan sanottu: ”Ihmissen sydämen aivoitukset ovat pahat nuoruudesta saakka! (1Ms 8:21) – hyvydestään antoi meille pyhät käskynsä. Ne täyttämällä voimme jälleen puhdistua, jos vain haluamme, ja puhdistua paitsi synneistämme myös himoista itsestään. Himot ja synnit ovat näet kaksi eri asiaa. Himoja ovat pikavihaisuus, turhamaisuus, nautinnonhalu, viha, paha halu ja muut samantapaiset asiat. Synnit puolestaan ovat tekoja, joissa himot ilmenevät, kun se mihin ne yllyttävät pannaan täytöntöön ja toteutetaan ruumiin välityksellä. Ihminen voi myös olla toteuttamatta himojaan, vaikka hänellä niitä olisikin.

Isät täyttivät käskyt ja toivat sen lisäksi Jumalalle myös lahjoja. Heidän lahjansa olivat neitseellinen elämä ja täydellinen köyhyys. Nämä eivät kuulu käskyihin, vaan ovat lahjoja. Eihän missään ole sanottu: Älä ota vaimoa äläkä hanki lapsia. Eikä Kristuskaan antanut käskyä sanoessaan: ”Myy, mitä sinulla on.” Kun lainoppinut tuli hänen luokseen ja kysyi: ”Opettaja, mitä minun pitää tehdä, jotta perisin iankaikkisen elämän?” hän sanoi: ”Käskyt sinä tiedät: älä tapa, älä tee huorin, älä varasta, älä sano väärää todistusta”, ja niin edelleen. Kun lainoppinut sitten vastasi: ”Sitä kaikkea minä olen noudattanut nuoruudestani asti”, Kristus kylä lisäsi: ”Jos tahdot olla täydellinen, niin mene, myy, mitä sinulla on, ja anna rahat köyhille” (Mt 19:21). Mutta huomatkaa, näitä sanoja ”myy, mitä sinulla on” hän ei tarkoittanut käskyksi, vaan neuvoksi. Sillä kun sanotaan ”jos tahdot”, ei käsketä, vaan annetaan neuvo.